

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évkönyvre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordantca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyeztetési beiktatás után 30 kr. bérletdíj. — Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demján László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstejn és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppel Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse-ol. Zeitungs-Agent

Nyitlertti cizkell:
sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetéseket s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Kik nem férnek a bőrükben?!

△ Néha-néha találkozunk a társadalmi körökben is olyan „vendégek”-kel, kik mintha csak azt tűzték volna ki feladatukul, hogy a barátság érényeit, irántuk gyakorló házigazda azon óráit, napjait, melyeket társaságukban kénytelen eltölteni, lehetőleg megkeserítsék, abban bízva, hogy a „vendégjog”-nál fogva szűköket ki nem rakják. Körülbelül ilyen „hospites”-faj ezek a mi drága ó-szászaink, kiknek riadót harsogató trombitája a „Sieb. deut. Wbltt.”

Sokat, nagyon sokat lehetne írni ezen jó urak szerepléséről, különösen az utolsó három évtized alatt; még pedig olyan dolgokat, melyeket legokosabb, s reájuk nézve bizonyos, a legtovább elvárni. Ezek az alkotmányrontás-bontásban oly nagy bravourt kifejtett harcosok átláthatatlannak vélik azt a fát, melyet száz-szoros notára érdemes tetteikre a nemzet nagylelkűsége, s államférfiaink szenvedélyment bölcsessége borított; ők mások emlékező tehetőségét is a rövid magukéhoz mérve, oly elbizottan lépnek ki a közügyek küzdőhomokjára, mintha soha és semmiféle rosz fát se tettek volna a tűzre. Valóban ezeket az urakat lehet vádolni minden egyébbel, de szerénységgel, magabizálással soha; még mindig azt hiszik, hogy egy alkotmányos kormány bennök bízhatik s így tanácsaikat irányadóul veheti.

Kurtaeszü önámítás s a legjámborabb türelmet is próbára tevő az ó-szászok e folytonos mozgolódása, izgatása; pedig a Kronland aranynye napjai soha se térnek többé vissza bárhogyan is keseregjenek a vaskalapok a Bach-Schmerlingiádok romjain; bár mennyire is esküdzözenek az elsárgult pergamenek általuk félreértett, félremagyarázott lapjaira, a melyeket az alkotmányos egyenjóság tova röpített — visszahozhatatlanul.

Az ó-szász matadorok ezt nem tudják, nem akarják elhinni, mozognak és mozgathatnak a skótkapu táján ép úgy, mint a Cíbin és a Duna partján. A Királyföldön levő pionjaikat ismét sorbaállították, kik közt, mint bizonyos forrásból halljuk, ismét a magyar adta dézmán meggazdagodott papság járta az első szerepet: járják az egér táncot a macska távollétében; másfelől kedvtelve szemlélik, hogyan lett a kecske a kaposztáskert gondozójává; az is meglehet, hogy a sas-császártól is várnak egy jó szót, az ó-szász álmok valósítása érdekében.

Hogy mi bátorítja ezeket a jó urakat újabb kísérletre, azt bizony meghatározni bajos lenne, hanem annyit látunk, hogy arra az időt ép most vélik kedvezőnek.

Az ó-szászok nem törnek kevesebben a fejüket, minthogy a királyföldi törvényhatóságok kérvényezés útján eszközöljék ki a felelős kormánytól egy új egyetem összehívását. Ennek feladata lenne: újra tárgyalni a Királyföld municipalis szervezésének mikéntjét, és ez alkalomból a koronával folytatandó paritáson alapuló alkut úján megtestesíteni az ó-szász vagyak privilegiumból élő utódját: szász államkát a magyar államban. Ezek az ó-szászok ismét ragyogónak képzelik saját nemzetük előtt is elhomályosult, letűnt csillagukat, s azzal ámitják magukat, hogy az új egyetemen többségre jutván, majd elrendezzenek ők mindenek a legjobban.

Ha valaha, ép ez ó-szászokkal szemben bizonyult igaznak az, hogy az igen nagy engedékenység, némely fajta emberekkel szemben csak lábat ad a túlkövetelésekre, s önhitté teszi azokat is, kiknek hibáik, s sulya alatt kissé meghajolva járnak nagyon, de nagyon jól állnak.

Az egyetemi többség saját munkálata mellett a miniszter elébe adta az ó-szászok kütiönös véleményét is; ebből tehát be lehet látni, min jár ezeknek az uraknak az esze; fölösleges dolog lenne tehát nézetüket még puhatalni, miután azt, a mit különvéleményükből kifeledek, vagy készakarva kihagytak — országvilág tudja, s így a kormány és a parlament is.

Avagy talán az idő ma olyan olcsó, hogy abból el lehetne vesztegetni néhány hónapot ó-szász privilegialis öröklődésekre? Vagy az ó-szászok által gyakran megfogyasztott, ugynevezett „nemzeti vagyon” arra való, hogy 15—20,000 ft sárba dobassék holmi ó-szász szélyért, alkotmányellenes lábatlankodásért? Alig hisszük.

Ezért szerény tanácsunk az lenne a királyföldi törvényhatóságok ó-szász kolompasaihoz: hagyják abba a kérvényezésre való izgatást, s ne rontassák hiába a felette drága papírt, mert minden nap közelebb visz az országgyűlés ismét megnyitáshoz, s mire petitióikat tisztába írhatnák, már a valódi parlament tanácskozára a Királyföld újra rendezése felett, még pedig a belügyér által benyújtandó törvényjavaslat alapján. Ez ügy különben is eléggé meg volt vitatva, hányva-veve; — szerfelett sok volt e részben „az illetők”-nek concedálva, — hogy ennek még egy újabb kiadás ó-szász egyetem képeze koronáját — ez a sokal is több lenne, s még a privilegiumokkal túltöltötteknek is megárlhatna.

Nyugodjanak meg ó-szász urak a változhatlanban főleg abban, hogy a derék szász atyafiak ezáltal nálók nélkül óhajtanak boldogulni és pedig a Reichsrathon kívül egy misiatúr Landtag nélkül. Ezt fontolják meg azok, kik a bőrükben meg nem férnek.

— Brassóból egy terjedelmes, s épen azért helyszűke miatt egészen nem közölhető értesítést vettünk az ottani róm. cath. gymnasium, s különösen az abban folytatott tanítás kedvezőtlen volta felől. Tudósító meghatón rajzolja azon szomorú s majdnem hihetetlennek látszó körülményt, hogy a világi tanárok közül egy pár a magyarnyelvet egyáltalában nem érti; sőt olyan tanár is van, ki ha bírja is a nyelvet, nem érez magában hajlandóságot a magyarnyelven való oktatásra. — A brassai gymnasiumba jövő székely és román fiatalok a németnyelvet, a tanárok pedig a tanítványok nyelvét nem értik, s e bábeli zürzavar folytán nemcsak semmi előmenetel nem gondolható, hanem a hiában elpazarlott idő miatti veszteség a gyermekek s azok szülőire nézve kipothogatlan. Tudósító kiemeli, hogy az ottan nevelendő nemzedék hátrányára a jövő tanév kezdetével a gymnasium 7-ik osztályát is beállítani tervezik, s annak vezetését egy még jelenleg tanulmányait folytató fiatalra kívánják bízni, holott nem szaporítani, hanem a meglevő osztályokat kellene tökéletesíteni. — Valóban elborult az emberi kebel, midőn hallja, hogy tanodáinkban a nemzeti nyelv elhanyagolásával a germánizálás szelleme üti fel országát. — Mi meg vagyunk győződve, hogy az erdélyi püspök, róm. cath. bizottmány s a tankerületi főigazgató, kik a tanügy előmozdítására minden lehető elkövetnek, találni fognak oly módot, hogy azon gymnasiumban, melynek alsó osztályai a tanulmányi alaptól, tehát a cath. status vagyonából tartanak fenn, a tanítás a követelményeknek tökéletesen megfeleljen, s a germánizálási törekvések meghusítottassanak. Hisszük, hogy a jövő tanév elején a brassai gymnasiumnál, a jelenlegiek egy részének elrendelésével, oly tanárok lesznek alkalmazva, kik a magyarnyelvet tökéletesen értik, mert semmi részükről sem érdemel kíméletet az olyan tanár, ki ily hosszú idő lefolyása alatt se tudott és akart nyelvükből bár valamikézt elsajátítani.

A rütti-i (Zollikofeni) földmívelési iskola Schweizban.

V.

Karlsruhe, jul. 27. 1871.

E nevezett intézet első igazgatója dr. Matti volt, ki szorgalma, munkássága és jeles tehetősége által folyó 1871. február haváig folytatta hivatalát, mikor is az elők sorából a kéréssel halál által kiragadtatott örök emlékezetet hagyva maga után. Dr. Mattiban mind az elmélet, mind a gyakorlat terén egy korát meghaladó, kiadhatatlan, tevékeny emberét vesztette el az intézet, kinek egyedül köszönheti, hogy minden Schweizban fennálló földmívelési iskolák felébe emelkedett, s míg a többiek lassanként a bukás felé közeledtek, addig Rütli folyvást haladott célja elérésének tetőpontja felé, s mindezt elhunyt jeles igazgatójának köszönhető.

Az elhunyt derék igazgató fáradszón tantervén tevékenysége és szorgalma példányképeül állíthatom elő a jelenlegi igazgatót — Rudolf Hännit — ki 10 évig mint rendes tanító folytatta hivatalát ernyedetlen szorgalommal a már elhunyt igazgató vezetése alatt, kinek halála után rögtön helyettesítvé ki is nevezetett, s mint helyettes igazgató felváltott ápril 28-ig mikor is a vizgák végeztével tevékenységeért megdicsértetvén a további időre rendes igazgatóvá nevezetett ki.

Hänni igazgató, s a jelenlegi rütti-i tanárok ellen csak annyi kifogást tehetek, hogy az idegenek iránt legkevesebb sem közlekenyek, s nem mint más intézetekben azoknak mindenről kellő felvilágosítást adnaak, sőt ellenkezőleg, még ha valamire kértnek azt sem a legörömbesebb teszik, mintha attól tartanának, hogy az intézeteket látogatók minden tudományokat elhosszák magukkal, de míg az idegenek iránt így éreznek, addig saját növendékeik érdekében mindent elkövetnek, hogy azok kellő kiképzést nyerjenek.

Mikor lesz ez nálunk így, mikor fogunk mi ott állani a gazdaság terén, hol a schweiziek? Bizonyára hogy ezt megérthessük szükséges, hogy nekünk is ne csak jeles, hanem közlekeny humanus tanáraink legyenek, kik tanítványaiknak mindenben teljes odaadással igyekezzenek kérdéseikre felelni, s úgy viselni magukat azokkal szemben, hogy tisztelőket és becsüléseket kiérdemelve ne legyenek arra kényszerítve, hogy külföldre utaztak alkalmával is csak tanítványaikról tett rosz nyilatkozatokkal szerezzenek maguknak időtöltést, mint ezt egy közelebből Schweizban utazott derék igazgató tette. Végül csak azon szerény óhaját nyilvánítom, adja isten, hogy minél előbb úgy nyilatkozhassunk mi is intézeteink és tanáraink felől mint a schweiziek.

Székely Albert.

A nemzetközi béke és szabadság ligájának felhívása.

A nemzetközi béke- és szabadságliga központi bizottmány a következő felhívást bocsátotta közre: Európai polgártársaink!

Egy éve annak, hogy mi a hadviselő határaihoz közel, Baselben, együtt valánk és ünnepélyesen tiltakoztunk a készülő igazságtalan háború ellen.

Négyezer emelte fel szavát azóta központi bizottmányunk az igazság és emberiség érdekében.

Szava mindannyiszor elhangzott a fegyverek zajában.

Mi újra hívunk össze titeket semleges és szabad területre, hogy összegyűjtsük és hasznosítsuk a múlt háború által Európának adott tanokat.

Nyolcz hónapon át láttuk, mint tépi szél egymást két nagy nemzet, mely egymást szeretni van hivatva; a Franciaország által kihívott Németország később maga is támadólag lépett fel és romba, vérbe és könybe borította ellensége országát: harmincz departement elpusztítva Strassburg tönkre téve; Páris a végső nyomorok átadva; az ipar és tudomány minden kincsei a rombolás eszközzeül felhasználva: az emberek élete semmibe sem véve és 80 millió ember oly gyűlöletes szenvedélyek martaléka, melyek az emberi természetet leginkább képesek lealacsonyítani. Igen! mert bár mily óriásiak is lettek legyen az anyagi veszteségek, azok fel nem érnek az erköcsi hanyatlással. A közlekiösméret színvonala alább szállott. A jog kérdése jött; a lakossággal úgy bántak, mint az okatlan állatokkal; tartományokat elszakítottak, mint valami magánjóságot.

A jelen pillanatban, midőn a győző a diadalmaskodó erőnek büös ünnepeit üli, a lenyomott, de alá nem vetett, a megtört bár, de azért csak annál ingerültebb legyőzött már bosszúra gondol, és még a gyermekek is — ez árthatlan és tiszta teremtesek — a gyűlölet s a majdani véres bosszu érzelmeiben neveltetnek.

Nem, nem béke az, mit Francia- és Németország kötöttek, hanem csak fegyvernagyvadás.

Nekünk azonban, kedves polgártársaink, azon kell lennünk, hogy e fegyvernagyvadásban a béke legyen. Itt az ideje, hogy mind azok, kik a közel mult nagy szerencsétlenség alatt megtudták őrizni szívökben a humanitás szikráját és lelkiösméretökben az igazság örök-kevaló lángját, egyesüljenek, s hangoztassák fennebben, mint bármikor azon igazságot, melynek szövetségünk szentelve van:

Európa békeje a népek köztársasági szövetekezése által.

Az 1871-ki congressus szeptember 25-én fog megnyitni. E felhívás végén találjátok a congressus programját.

Jöjjetek tehát kedves polgártársaink, jöjjetek hozzánk Európa minden részeiből. Segítsétek kiítani a gyűlölet magvát, melyet a háború oly roppant mennyiségben elvetett. Egyesüljünk, hogy ész, tudomány, munka által végre biztosítsuk a jog győzelmét az erőszak felett.

Genf, 1871. július 30.

A központi bizottmány nevében: Amand Goegg, alelnök. John Rollanday, titkár és pénztárnok.

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Bécs. A csehekkel való kiegyezés megtörtént, nagy e felett az öröm a cseh körökben. Az ujonnan választandó Landtag a morvasileziaiaval egyesülten képezend a koronázó országgyűlést. A koronázás jövő májusban történik meg.

Róma. A pápa ő szentsége betegsége súlyosbult.

Sarajevo. Egy complottot fedeztek fel, a város felgyújtása volt tervezve.

Szt-Pétervár. Az itteni nagy hadgyakorlatnál a tábori vasútépítéssel is foglalkoztatni: 400 betanított munkás, 14 század gyalog és 2 század árkásztiól segítve, tíz nap alatt kell, hogy egy 9 werst hosszú vonalat elkészítsen, nagy csapattömegek szállítására alkalmasan.

Krakó. A cholera az orosz-osztrák-lengyel határok felé közeleg. Szt-Pétervárt 6751 betegből 2763 halt meg, 3471 felgyógyult.

Legújabb táviratok.

A brodi pétervári határezredében számos tiltakozást nyújtanak be a határvidéki erdők eladásá ellen.

Karlovitz, aug. 8. A kongressus mai ülésében tüzetes és méltóságtelej vita után elhatározták, hogy a patriárka-választást elhalasztják; a magyar kormányhoz a megakadályozás miatt remonstrációt, ő Felsőházhoz pedig emlékiratot intéz. Közelebbi ülés holnapután.

Versailles, aug. 7. A nemzetgyűlés ülése. Egy kérdés folytán a hadügyminiszter jelenti, hogy a ehartrisi herceg, ki a toursi kormány kiküldetését által nevezetett ki és Robert Lefort név alatt kitüntetés is nyert, ingyen felajánlotta szolgálatait. O tehát megengedte neki, hogy Versaillesben ideiglenesen mint lovas századparancsnok szolgáljon. Ezzel ezen ügy be van fejezve. Ezután tanácskozásként alá vették a haditörvényszékek szaporítása iránti törvényjavaslatot. A hadügyminiszter mondja, hogy

eddig 4262 vádlottat hallgattak ki. Eddigél 1937 vizsgálat szüntettetett meg és ennek következtében 1500 egyén bocsátott szabadon. Ha szükséges lesz, a haditörvényszékek száma 15-ről 20-ra emelhető. A törvényjavaslat teljes összege ezáltal elfogadtatik.

Dufaure igazságügyminiszter kéri, hogy a törvényjavaslatot, mely a hajdani államtanácsokat megillető nyugdíjak és kárpótlások szabályozását tartalmazza, sürgősen tárgyalják. A törvényjavaslat nagy ellenzésre talál és a gyűlés megtagadja tőle a sürgős tárgyalást. — Az igazságügyminiszter ezután büntetési javaslatot terjeszt elő az internacionale tagja s a separatistikus törekvések ellen. A javaslat a következő büntetéseket ajánlja: 1) 50—1000 frankig terjedő pénzbírságot; 2) 2 hónaptól 2 évig terjedő fogságot; 3) a polgári jogok és 4) a francia állampolgári jog elvesztését. A gyűlés egyhangulag sürgősnek nyilvánítja a javaslatot.

Pétervár, jul. 31.

Mialatt a cázár utban van petershofi nyári laka felé, az orosz lapok élénken foglalkoznak egy episoddal, mely II. Sándornak Friedrichshafenben tartózkodása alatt fordult elő és argumentum ad hominem gyanánt szolgálhat a német politikusoknak. Friedrichshafenben ugyanis ez időben deputatio érkezett, mely számos protestáns szekta tagjaiból állott, kik a cázárl estlandi és kurlandi hitsorsosaik érdekében akartak közbenjárni. A deputatióban voltak angolok, amerikaiak, németek stb. Ügyük előterjesztésére, audientit akartak a cázárltól kérni s ha ez megtagadtatnék, Gortsakoff herceg közbenjárásából emlékiratot terjesztetni az uralkodó elé. Mindkét szándék meghusult. II. Sándor vonakodott a deputatiót elfogadni; vezére tehát Gortsakoff herceghez fordult közbenjárásért és támogatásért. A herceg azonban ezt kereken megtagadta, tudatván a kérelmezőkkel, hogy Oroszországnak is megvan a maga Monroe-tana, melynél fogva senkinek sem engedi meg, hogy belügyeibe avatkozzék. Ezen elvet, mondá a herceg, Oroszország már ismételve, s névszerint az utolsó lengyel fölkelés alkalmából a nyugati hatalmakhoz intézett jegyzékben erősen hangsúlyozta. A küldöttség amerikai tagjai, mint az orosz lapok állítják, azonnal elismerték a nyilatkozat igazságos és indokolt voltát, nem úgy többi társaik. Ezek hallomás szerint demonstratióra készülnek, melyek azonban csak árthat a cázár protestáns alatalóinak.

Beszélik, hogy II. Sándornak németországi útjában alkalma volt a lengyel emigráció szomorú sorsáról meggyőződni. Tekintettel arra, hogy megváltozott viszonyok folytán Török- és Franciaországban sok emigráns a legnagyobb nyomorral küzd, a cázár óhajátást nyilvánítá, miszerint e szerencsétleneknek lehetővé tétessék a hazájokba visszatérés. De az orosz kormányférfiak más nézetben levén, most azzal akarják paralyzálni a cázár humanus szándékait, hogy a visszatérőktől követelik, miszerint az orosz törvényszékek előtt megjelenve, föltétlenül ezek ítéletére bízzák sorsukat, mire valószínűleg igen kevesen fogjuk magukat elhatározni. (Sz. E.)

KÜLFÖLDI HIREK.

A belgrádi „Vidovdan” a kilátásba helyezett gasteini találkozásról tévén említést a Poroszország és Ausztria közötti jó viszonyokat természetesnek találja. Bismarck nem is számít az oroszok barátságára, azért emelteti a porosz-orosz határokon az erődítvényeket. A Berlin és Szent-Pétervár közti barátság, az illető uralkodók személyes érzelmein alapszik, a nép egészen más érzelmetől van áthatva. Nem fog sok idő eltelni, s a két északi hatalmasság megküzde egymással. Franciaország az orosz kapja szövetségeseül a porosz Germania ellen. Ily körülmények között Poroszországnak ép úgy, mint Ausztria-Magyarországnak érdekében áll a jó barátságot fenntartani, s azt előnyükre felhasználni.

Versailles, aug. 8. A nemzetgyűlés tegnap ülésén a hadügyminiszter kijelentette, hogy Chartres hercegnek megengedte, hogy mint ideiglenes csapat-fővezér Algirban szolgálhasson. A hadügyminiszter közli, hogy eddigél 4262 vádlottat hallgattak ki. Az igazságügyminiszter törvényjavaslatot terjeszt elő az internacionale üzemleinek megbüntetésére. A javasolt büntetések: pénzbírság, fogság, a francia állampolgárság elvesztése.

Párisból, 7-ről jelentik, „a haditörvényszék megnyitását felolvasott jelentés a fölkelés eredetét, a forradalmi pártnak a nemzetközi társulattal való szövetségére viszi vissza, melyek a hon szerencsétlen viszonyait s a poroszok jelenlétét saját terveik létesítésére használták fel. A bejelentés erre kimutatja, hogy az egész terv oda volt irányozva, hogy Páris általában felgyújtassék. 238 nagyobb épület vagy ház égett le. Erre az általános jelentés után egyes jelentések következnek a különböző vádlottakról.”

Azon elsassi közhivatalnokok, kik a német kormány alatt hazájokban semminemű alkalmazást nem vállaltak s későbbiek voltak kíváncsiak, legközelebb Versaillesban hívtak oly czeblől, hogy korábbi állomásaiknak megfelelő hivatalokra neveztesse ki Franciaországban.

